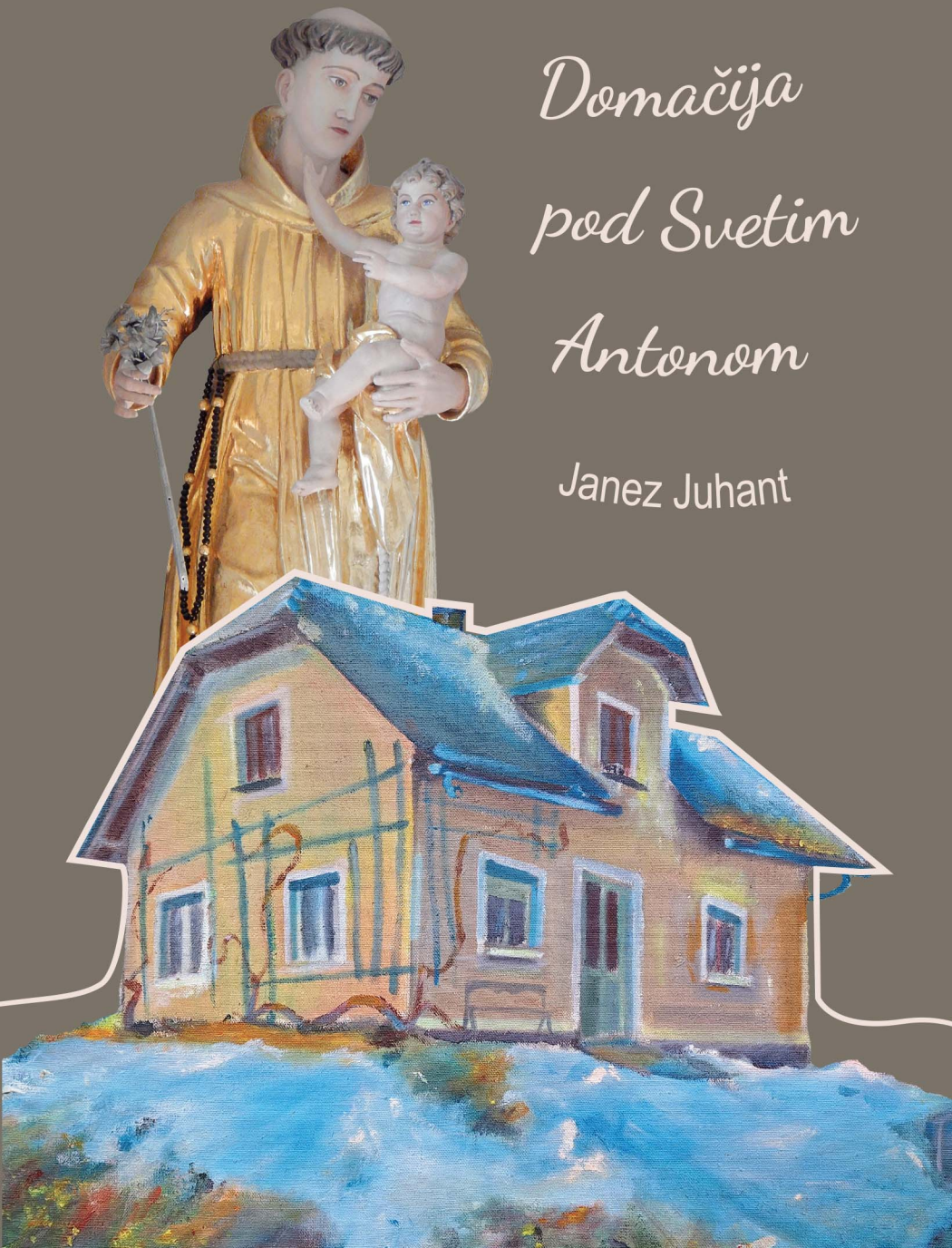
1851

Domačija pod Svetim Antonom

Janez Juhant

Janez Juhant
DOMAČIJA POD SVETIM ANTONOM

Dr. Janez Juhant
DOMAČIJA POD SVETIM ANTONOM

© Janez Juhant in Celjska Mohorjeva družba, 2024.
Vse pravice pridržane.

Lektoriranje: Jože Kurinčič in dr. Tanja Ozvatič
Urednica: dr. Tanja Ozvatič
Oblikovanje in prelom: Matej Nemec
Naslovnica: Anka Iskra
Fotografije: osebni arhiv avtorja

Izdala in založila: Društvo Mohorjeva družba in
Celjska Mohorjeva družba, d. o. o.
Za založbo: predsednik Lojze Kozar in ravnateljica dr. Tanja Ozvatič

Celjska Mohorjeva družba, Prešernova ulica 23, 3000 Celje, Slovenija
www.mohorjeva.org

Natisnila tiskarna Dravski tisk v 700 izvodih.
Celje 2024

Izdajo knjige so podprli:

CIP – Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

929.52Juhant

JUHANT, Janez
Domačija pod Svetim Antonom / Janez Juhant ; [fotografije osebni arhiv avtorja]. - Celje : Celjska Mohorjeva družba : Društvo Mohorjeva družba, 2024

ISBN 978-961-278-692-2
COBISS.SI-ID 194621187

Janez Juhant

Domačija pod Svetim Antonom

1851
Celjska Mohorjeva družba
Prva slovenska založba

Vsebina

»PODOBICA OB ZLATI MAŠI« 9

POD BOŽJIM KROVOM 13
Usodni obisk 15
Ljudje in zemlja 19
Mati in hči 26
Vera 30
Nove stvari 32
Preprosta vera 35
Usodna odločitev 38
V dolino 40
V zakon 44
Zakonsko življenje 46
Vojna in nova država 48
Politika 50
Kultura duha 51
Vaška in cerkvena idila in njene sence 54
Otroci odraščajo 59
Župnik in skladatelj Franc Blažič 62
Uka žeja 65
Zidava nove hiše 67
Martin – jugoslovanski vojak 69
Prvi radio v kraju 75

SVET SE SESUVA 77
Znanilci novega reda 79
Okupacija 80
Mobilizacija slovenskih fantov v nemško vojsko 83
Martin na fronti pred Leningradom 86
Janko k nemški policiji 90
Zaostrovanja 95
Partizan Martin – ustreljen od svojih 99
Toni na ruski fronti 104
Odtrgana roka 106
Teharje: vrnitev in obračun 109

UPANJE: KLJUBOVATI IZKLJUČENOSTI 113
Snidenje in žalovanje 115
Zaznamovani 116
Zapor 118
Koncentracijsko taborišče Šentvid 121
Prefinjeno maščevanje 124
Pevec in igralec 126
Davki, prisile in pogovori 129
Vse se je zarotilo 131
Manipulant 134
Multipla skleroza 138
Obuti maček 139
V Nemčijo 141
Naslednik 143
Tujina 146
Drugačen 147
Hanni 149
Toni in Hanni v Sloveniji 153
Obiski pri Toniju 154
Neželen 155
Zamenjava 158
Hanni, rešiteljica 163

Sveta maša na domu ... 165
Nova maša v Štangi ... 167
V primežu UDBE ... 169
Svetopisemske zagate ... 173
Zakaj trpeti? ... 175
Pravičnost ... 178
Gospodarska škoda zaradi poginulih svinj ... 181
Osamosvojitev Slovenije ... 182
Bolezen mame Anice ... 183
Mama Anica v Sori ... 187
»Šiba novo mašo poje« ... 188
Slovo mame Anice ... 194
Slovo ata Martina ... 196
Hanni se poslovi ... 196
Toni spet doma ... 200
Obiski ... 202
V večnost ... 203
Teta Mici ... 204
Za konec ... 207

»PODOBICA OB ZLATI MAŠI«

Bralci se boste spraševali, čemu ta knjižni zapis. Odgovor se bo, upam, sam izkristaliziral ob branju, a vseeno želim dodati nekaj uvodnih misli.

Ta knjiga opisuje življenje prednikov, ki je zaradi zahtevnih razmer zaznamovalo tudi moje življenje in mojo duhovniško pot. Zapisana razmišljanja so tudi vračilo dolga njim, ki so bili, kot številni ljudje 20. stoletja, vrženi v »čas skrajnosti« in deležni nadčloveških in nečloveških izzivov. Ne vem, ali sem dovolj primeren opisovalec njihovih usod, saj sem se poklicno bolj ukvarjal z razlogi za bivanje kot z bivanjskimi zgodbami. A verjamem, da je oboje povezano, razen tega me je, odkar pomnim, zaposlovalo vprašanje po smislu življenja. Knjiga je torej oris številnih kamenčkov iz stoletnega mozaika življenj mojih prednikov od babice in deda do njunih sinov in obeh hčera, ki so zaznamovali tudi nas potomce. Gre za poskus prikazati razmere in bremena njih in drugih Slovencev tega zahtevnega in nevarnega vojnega in revolucionarnega časa. Večina je bila vanje prisiljena, a posledično so z bremeni zaznamovali tudi potomce.

Bralci boste presodili, ali mi je uspelo vsaj nekaj teh zahtevnih osebnih in narodnih izzivov, bremen in prilik priliti na papir. V knjigi se prepletajo osebne zgodbe, opis domačih in krajevnih razmer, usod bližnjih ter drugih oseb in narodov. To so zgodbe o redkih radostih, predvsem pa hudem trpljenju in stiskah ljudi v vojni, v najtežjem obdobju našega naroda, Evrope in sveta. Ker kot narod in posamezniki šele sestavljamo ta mozaik in si skušamo naslikati celovito resnico o njem, je knjiga, upam, skromen prispevek k razumevanju obdobja.

Vsak človek spoštuje svoj izvor in ne more mimo sledi svojih prednikov. Danes ljudje iščejo svoje korenine po matičnih knjigah in sestavljajo svoj rodovnik. Rod nas zaznamuje z genskimi, fiziološkimi, kulturnimi in duhovnimi prvinami. V njih igrajo pomembno vlogo tudi družinske, krajevne in idejno-politične razmere. Vojne in revolucije ter osebni in družinski pretresi pomenijo dobesedno pretrganje ustaljenih korenin, kot je zapisano v knjigi o profesorju Rajku Ložarju, kjer se akademik Kajetan Gantar spominja njegovih besed o revolucionarnem izkoreninjenju: *»Veliko tega bo šlo v pozabo, posebno zdaj, ko bo oblast v naši domovini takšne in podobne stvari poskušala izkoreniniti, češ da gre za ostanke fevdalizma, religije in praznoverja.«**

Pretrgane korenine prevratnih sprememb so del usod družin in naroda, saj so odstranile ne le nacionalno versko in kulturno dediščino, pač pa uničile tudi njene nosilce. Izkoreninjenje je grozilo celemu narodu, a branilci korenin, kar so brez dvoma naši verni predniki bili, so se temu upirali in zato doživljali kruto usodo nasilnih

* Kajetan Gantar, »Spomini na Rajka Ložarja kot gimnazijskega profesorja«, v: Ingrid Slavec Gradišnik (ur), *Pretrgane korenine: Sledi življenja in dela Rajka Ložarja* (Ljubljana: Založba ZRC SAZU, 2005), 46.

prevratnih posegov v osebno in narodno dostojanstvo. Osebno delim to breme, ki je zaznamovalo našo družino. V knjigi razmišljam o tem usodnem izzivu, ki je tolikim vzel življenje, mladost, družino, vero, narod in prihodnost. A kljub temu so kljubovali in ohranjali upanje.

Po petdesetih letih duhovništva se vse bolj zavedam, kako neznaten kamenček v mozaiku življenja in oznanjevanja je človek, tudi duhovnik. Kljub temu verujem, da vsak s svojo vero, pogumom in dejavno zavzetostjo prispeva k upanju za življenje z Bogom in sobivanje z ljudmi tudi v najbolj zahtevnih razmerah. Poklicani smo, da kljubujemo izkoreninjenju z vztrajanjem na krščanskih temeljih, iz katerih so živeli predniki, in bomo, to trdno verujem, tako preživeli tudi mi – ker so predniki živeli v domačiji pod Svetim Antonom in vsi drugi pod Božjim in varstvom drugih zavetnikov, ki nas vse spremljajo, naj so priznani svetniki in pričevalci ali ne. Vsi bdijo nad usodo vsakega izmed nas in nas vseh, saj smo vsi v Božjem okolju, pa naj si to priznavamo ali ne.

POD BOŽJIM KROVOM

Usodni obisk

Po kolovozni poti s strmega hriba pod Muzgovo domačijo v vasi Gozd - Reka v občini Trebeljevo nad Litijo sta se lepega jesenskega jutra v dolino spuščali mati in hči, otovorjeni z ajdo, jajci in maslom. Že kmalu, ko sta stopili iz hiše na pot, se je s sosednjega hriba od farne prežganjske cerkve zaslišal jutranji Angel Gospodov. Ustavili sta se in pomolili k Materi Božji za srečen dan in srečno zadnjo uro. Mati je vpletla v to jutranjo molitev še svojo srčno željo, ki pa jo je izrekla tiho, da ne bi z njo obremenjevala hčere. Imela je namreč z njo pomembne načrte za prihodnost in vanje jo je že vpletla, ne da bi ji bila to razodela.

Listje je dobivalo rumene jesenske barve. Takoj za domačo hišo so se ob poti šibila drevesa, polna jesenskih dobrot. Na robu strmih pobočij je bilo ob poti prostora le za nekaj jablan, hrušk in češpelj. Tudi češenj je bilo to leto obilo. Nosili sta jih na trg v Litijo in Ljubljano, tudi sorodniki in obiskovalci so prihajali in si jih nabirali polne cajne. Ostalo jih je še dovolj in domači so jih skupaj s sorodniki in znanci otresali, jih pobirali in jih namočili za češnjevec. Hiša je imela prijavljeno žganjekuho, saj zaradi obilice sadja niso smeli

Muzgova domačija

tvegati, da bi jim financarji zaplenili kotel in že nakuhano žganje.

Pod domačijo sta si ženski za okrepitev utrgali dva rdeča bobovca in se spustili k potoku Reka. V žuboreči vodi so skakljale ribe in lovile jutranje žuželke. Jesenski hlad je pomirjal napeto razpoloženje med materjo in hčerjo. Žuborenje potoka so preglasile ptice, ki so frfotale nad gozdom in potokom. Vrane so se v jati usule z dreves, v daljavi so se oglašale kanje. Lastovke in druge selivke so že odletele na jug, še vedno pa je bilo v gozdu jesensko živahno. Ženski sta se ob potoku po kolovozni poti spuščali v dolino proti glavni cesti Ljubljana–Litija. Kljub temu da sta bili obe krepki, tudi mati, sta morali previdno stopati po kolovozu, saj sta bili otovorjeni. Ko sta iz gozda prišli na cesto, se jima je odprl pogled na travnike in njive, polne jesenskih pridelkov. Pri redkih hišah sta zagledali domačine, ki so že prihajali od jutranjega opravila v hle-